

Správa o činnosti SDS v roku 2019

Spišský dejepisný spolok mal k 31. decembru 2019 v evidencii 369 aktívnych členov. Na zasadnutiach výboru boli v priebehu roku 2019 prijatí 15 noví členovia, valným zhromaždením boli pre neplnenie si povinností vylúčení 10 členovia a o ukončenie členstva požiadal jeden člen. Od svojho založenia do 31. decembra 2019 spolok evidoval prijatie 644 členov a k 31. decembru 2019 má spolok 6 zakladajúcich, 8 čestných, 19 kolektívnych, 324 riadnych a 13 podporujúcich členov.

Činnosť spolku sa v roku 2019 riadila plánom schváleným na XXVII. valnom zhromaždení, ktoré sa uskutočnilo 9. marca 2019 v auditóriu historickej budovy evanjelického lýcea v Kežmarku. Valného zhromaždenia sa zúčastnilo 87 riadnych a podporujúcich členov, 3 kolektívni členovia a 7 hostia. Rokovania sa zúčastnil aj čestný predseda spolku Dr. h. c. doc. PhDr. Ivan Chalupecký, ako i primátor mesta Kežmarok PhDr. Mgr. Ján Ferenčák. Predseda v úvode poďakoval miestnemu evanjelickému cirkevnému zboru a. v. za poskytnutie priestorov na uskutočnenie valného zhromaždenia, predovšetkým správcovi fary Mgr. Romanovi Porubänovi a pracovníkom Múzea v Kežmarku na čele s riaditeľkou Mgr. Erikou Cintulovou, za prípravu VZ. Prítomných pozdravil primátor mesta Kežmarok, ktorý s potešením prijal skutočnosť, že sa SDS rozhodol rokovať na území Kežmarku, ocenil jeho aktivity a pripomenul, že Kežmarok v tomto roku oslavuje 750. výročie udelenia mestských práv.

V rámci úvodnej časti odzneli dve prednášky venované výročiu Kežmarku. Referát s názvom *Počiatky Kežmarku* predniesla PhDr. Nora Baráthová a druhú prednášku, spolu s prezentáciou, si pripravila Mgr. Marta Kučerová na tému *Najnovšie archeologické nálezy v lokalite Kežmarok*.

Prítomní si ďalej vypočuli správu o činnosti za rok 2018, ktorú predniesla tajomníčka SDS Mgr. Slávka Sámelová, správu o hospodárení za rok 2018 PhDr. Soňa Polláková, pokladníčka SDS a správu revízorov hospodárenia prečítal Ing. Ján Čarnogurský, člen revíznej komisie SDS. V správe revízorov hospodárenia bolo konštatované, že všetky výdavky – honoráre a prevádzkové náklady boli schválené uznesením výboru SDS na základe stanov. Doklady boli riadne zaúčtované v peňažnom denníku, ktorý je vzorne a prehľadne vedený podľa predpísaných rubriík a finančných predpisov.

Nasledoval návrh programu činnosti na roky 2020 a 2021. Predseda SDS predstavil návrhy na konferencie a členovia SDS po diskusii hlasovaním schválili program činnosti na roky

2020 a 2021. V roku 2020 sa uskutoční jarná konferencia na tému *Najnovšie archeologické nálezy na Spiši* a jesenná konferencia na tému *Sedem storočí zamagurských obcí (K prvým písomným zmienkam obcí Kacvín, Fridman, Nedeca)*. V roku 2021 bude jarná konferencia na tému *Migrácia v dejinách Spiša* a jesenná konferencia na tému *Valašská kolonizácia na Spiši*. Členovia SDS boli vyzvaní na predloženie návrhov na exkurzie pre nasledujúce dva roky. Po diskusii valné zhromaždenie odsúhlasilo 3 návrhy exkurzií – Zamagurské obce, Prešov alebo Jasov a poverilo výbor SDS vybrať z týchto troch návrhov dve exkurzie.

V ďalšej časti predseda oznámil návrh výboru SDS na cenu novej ročenky *Z minulosti Spiša XXVI/2018*, ktorú si mohli účastníci na VZ prevziať. Keďže je rozsahom menšia ako ročenky po iné roky, predajná cena bola navrhnutá nasledovne: pre nečlena na 8,- € a pre členov SDS 6,- €. Plénum VZ tento návrh schválilo. Výbor SDS predložil návrh plénu VZ na zníženie cien starších ročníkov ročeniek SDS z dôvodu ich ešte veľkého počtu na sklade. VZ schválilo zníženie cien ročeniek SDS *Z minulosti Spiša* takto: a) z rokov 1995 – 2007 na 1.- € pre člena SDS a na 2.- € pre nečlena; b) z rokov 2008 – 2014 na polovicu pôvodnej ceny pre člena SDS a na polovicu pôvodnej ceny pre nečlena.

Pre neplatenie členských príspevkov boli zo spolku vylúčení 10 členovia. Vzhľadom na neustály rast cien výbor SDS predložil návrh plénu VZ na zvýšenie členských príspevkov. Predseda vysvetlil, že snahou spolku je každoročne naplniť plán činnosti, organizovať pre svojich členov zaujímavé a podnetné konferencie či exkurzie, ako aj vydávanie ročenky. Spolok všetky aktivity financuje len z výberu členských príspevkov, pričom posledná úprava členského sa uskutočnila pred 10 rokmi v súvislosti s prechodom na euro. Plénum VZ schválilo zvýšenie členského príspevku pri zakladajúcich členoch SDS z pôvodnej jednorazovej sumy 100.- € na 200.- €, pri riadnych členoch zo sumy 10.- € ročne na 12.- € ročne a pri podporujúcich členoch zo sumy 5.- € ročne na 6.- € ročne. Zvýšenie je aktuálne od 1. januára 2020.

Na záver rokovania pléna VZ predseda návrhovej komisie JUDr. Dušan Petrigáč prečítal znenie návrhu uznesenia pléna XXVII. valného zhromaždenia. Uznesenie bolo jednomyselne schválené. Na záver podujatia mali účastníci zhromaždenia možnosť prezrieť si priestory vzácnej evanjelickej knižnice.

Prvú vedeckú konferenciu pripravil SDS 29. júna 2019 pre svojich členov v priestoroch konferenčnej miestnosti pri Archíve biskupského úradu na Spišskej Kapitule. Zameraná bola na najnovšie výskumy historicko-architektonických pamiatok na Spiši. Spoluorganizátorom konferencie bola Rímskokatolícka cirkev Biskupstva Spišské Podhradie, preto jej účastníkov na úvod privítal aj diecézny biskup Mons. Štefan Sečka. Konferencia bola rozdelená do dvoch

blokov prednášok. V prvom bloku odzneli štyri prednášky (*Listina z roku 1209 – pripomíname si výročie Spišského prepoštstva – Ján Endrödi, Nové zistenia o stavebnom vývoji Spišskej Kapituly – Magdaléna Janovská, Spišský Jeruzalem – dotváranie sakrálnej krajiny v okolí Spišskej Kapituly v 17. storočí – Vladimír Olejník, Stavebno-historický vývoj Kostola sv. Mikuláša v Starej Lubovni – Michaela Haviarová*). Po občerstvení v príjemnom prostredí Penziónu St. Martina pokračovala konferencia blokom s tromi prednáškami (*Aktuálne poznatky o stavebnom vývoji Podolínce a Starej Lubovne – Tomáš Haviar, Stará radnica v Spišských Vlachoch – výsledky najnovšieho výskumu – Adriana Klingová, Architektúra Vysokých Tatier v období historizmu a kostolík v Dolnom Smokovci – Maroš Semančík*). Po ukončení konferencie čakala účastníkov prehliadka biskupského paláca a Katedrály sv. Martina. Vladimír Olejník ukončil sprevádzanie prechádzkou po Spišskom Jeruzaleme. Konferencie sa zúčastnilo 72 členov spolku.

Druhá vedecká konferencia, ktorá niesla názov Kapitoly z dejín Levoče bola organizovaná pri príležitosti 770. výročia prvej písomnej zmienky o Levoči a spolok ju pripravil v spolupráci s Mestom Levoča. Konala sa za prítomnosti 73 členov 7. decembra 2019 v budove Mestského divadla v Levoči. Príspevky boli rozvrhnuté do dvoch blokov. Prednášky prvého bloku predniesli: Marián Soják: *Levoča pred písomnými správami*, Peter Labanc: *vnd baveten jedoch mit furcht vnd Zittern eine Stadt...Niekoľko úvah o počiatkoch Levoče a jej dejinách v 13. storočí*, Miroslav Lacko: *Ekonomické elity a sociálna mobilita v ranonovovekej Levoči (1500 – 1800)*, Matúš Kaščák: *Analýza finančnej rentability feudálnych majetkov Levoče v 16. a 17. storočí*. Druhý blok prednášok pozostával z týchto prednášok: Monika Bizoňová: *Náboženské pomery v Levoči v 16. – 18. storočí*, Janka Petőczová: *Štyri kapitoly z dejín hudby v Levoči*, Marta Herucová: *Známe a neznáme obrazy v Levoči*.

Výbor SDS zorganizoval podľa schváleného plánu dvojdňovú exkurziu v poľskom meste Krakov v dňoch 13. – 14. septembra 2019. Program a výber trasy pripravila členka výboru Milica Majeriková-Molitoris. Prvý deň si účastníci prezreli kráľovský hrad Wawel, jeho kráľovské komnaty a katedrálu. V podvečer boli prítomní na vernisáži výstavy slovenských výtvarníkov zo srbskej Vojvodiny v sídle Spolku Slovákov v Poľsku. Druhý deň navštívili univerzitnú štvrť, staré mesto s Mariánskou bazilikou, ako aj podzemnú múzeálnu expozíciu na hlavnom námestí. Na záver sa presunuli do židovskej štvrte Kazimierz. V Podgorze, kde sa nachádza továreň Oskara Schindlera, sa oboznámili s históriou Krakova počas druhej svetovej vojny a so životom a záchranou časti židovského obyvateľstva. Účastníkov počas celej exkurzie sprevádzali renomovaný turistický sprievodca Robert Schmidt a Milica Majeriková-

Molitoris s manželom Ľudomírom Molitorisom. Fotografie a správa z exkurzie sú zverejnené na spolkovej webovej stránke.

V roku 2019 zasadal výbor celkom 5 krát: 11. februára (93. zasadnutie), 4. marca (94. zasadnutie), 3. júna (95. zasadnutie), 9. septembra (96. zasadnutie) a 22. novembra (97. zasadnutie). Všetky rokovania sa uskutočnili v Spišskom archíve v Levoči. Ich hlavným obsahom bola príprava XXVII. valného zhromaždenia, plánovaných konferencií, exkurzie do Krakova a ročenky *Z minulosti Spiša*. Výbor naďalej pokračoval v tvorbe a zlepšovaní našej novej webovej stránky. Tak ako v predchádzajúcom roku má na dopĺňaní obsahu i pridávaní nových aktualít najväčšiu zásluhu jej správca Ing. Eduard Pavlík. Opäť pripomíname členom adresu novej stránky www.sdsle.sk, ktorá bola spustená v júli 2018. Spolok pokračoval aj v iniciatíve obnovy pamätníka obetiam teroru z roku 1920 na Dunajci pri Červenom Kláštore, postaveného v roku 1928. V októbri 2019 bol pôvodný travertínový podstavec, nájdený v roku 2018 na brehu Dunajca, prevezený do priestorov PIENAPu. Akcie sa opätovne zúčastnili E. Pavlík, D. Bevilaqua a F. Žifčák. Pri tejto aktivite bol prítomný aj štáb televízie TA 3. Reportáž z transportu časti pomníka z miesta nálezu si môžu záujemcovia pozrieť aj na našej webovej stránke v rubrike Aktuality. Po získaní príslušných povolení sa plánuje odhalenie čiastočne obnoveného pamätníka v roku 2020, pri príležitosti stého výročia tragických udalostí.

Redakčná rada ročenky *SDS Z minulosti Spiša* zasadala v priebehu roka dvakrát. Zasadnutia sa uskutočnili 22. júna a 11. decembra 2019 v nezmenenej zostave. Na svojich zasadnutiach rokovala hlavne o obsahu pripravovanej ročenky SDS XXVII/2019.

Záverom môžeme konštatovať, že všetky stanovené úlohy, ktoré prijalo valné zhromaždenie SDS 9. marca 2019, boli počas roku 2019 naplnené.

Slávka Sámelová, tajomníčka SDS